

1. Udział społeczeństwa w ochronie środowiska

Podstawy prawne i praktyczne możliwości działania

1.1. Definicje udziału społeczeństwa

W sensie węższym – udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących środowiska polega na stworzeniu prawnej możliwości uczestnictwa w specjalnym postępowaniu toczącym się w ramach postępowania administracyjnego (w przypadku decyzji administracyjnych) lub legislacyjnego (w przypadku planów i programów) podmiotowi, który nie musi wykazywać żadnego interesu oraz ma prawo składania uwag i wniosków. Takim specjalnym postępowaniem jest m.in. ocena oddziaływania na środowisko (dalej OOŚ).

W sensie szerszym – udział społeczeństwa to także udział w postępowaniu podmiotów występujących w interesie publicznym (organizacji ekologicznych) oraz udział stron postępowania (legitymujących się indywidualnym interesem prawnym).

1.2. System ocen środowiskowych

Institucja postępowań administracyjnych z udziałem społeczeństwa została wprowadzona do prawa polskiego w związku z wypełnianiem zobowiązań wynikających z *Konwencji z Aarhus* (*Konwencja z dnia 25 czerwca 1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska*, Dz. U. z 2003 r., Nr 78, poz. 706), ratyfikowanej przez Polskę 21 czerwca 2001 r., a następnie – zobowiązań wynikających z **prawa wspólnotowego**, czyli prawa obowiązującego we wszystkich krajach członkowskich Wspólnoty Europejskiej.

Aktualny kształt systemu udziału społeczeństwa w ochronie środowiska wykrystalizował się w wyniku transpozycji na grunt polski przepisów wspólnotowych regulujących system ocen środowiskowych.

Na system ocen środowiskowych składają się:

I. Ocena środowiskowa planów i programów:

1. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ);
2. Ocena oddziaływania planu lub programu na obszar Natura 2000 (ocena habitatowa).

II. Ocena środowiskowa przedsięwzięć:

1. Ocena oddziaływania na środowisko (OOŚ);
2. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 (ocena habitatowa).

UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W OCENACH ŚRODOWISKOWYCH	
PLANY I PROGRAMY	
STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)	OCENA ODDZIAŁYWANIA PLANU LUB PROGRAMU NA OBSZAR NATURA 2000 (OCENA HABITATOWA PLANU LUB PROGRAMU)
<p>Dyrektywa SEA <i>Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26.05.2003 r. w sprawie udziału społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej Dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości</i> (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, s. 17)</p>	<p>Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa) <i>Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory</i> (Dz. Urz. UE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.)</p> <p>Dyrektywa Ptasia <i>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa</i> (Dz. Urz. UE L Nr 20/7 z 26.01.2010 r.)</p>
PRZEDSIĘWZIĘCIA	
OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (OOŚ)	OCENA ODDZIAŁYWANIA PRZEDSIĘWZIĘCIA NA OBSZAR NATURA 2000 (OCENA HABITATOWA PRZEDSIĘWZIĘCIA)
<p>Dyrektywa EIA <i>Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27.06.1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne</i> (Dz. Urz. UE L 175 z 5.07.1985, s. 40, z późn. zm.)</p>	<p>Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa)</p> <p>Dyrektywa Ptasia</p>

Różnice między strategiczną oceną oddziaływania na środowiskową planów i programów a oceną oddziaływania na środowisko przedsięwzięć:

RÓŻNICE	SOOŚ	OOŚ
Etap	planowanie	realizacja
Przedmiot	plany i programy (dokładnie: określone w tych dokumentach cele strategiczne dla danego rodzaju działania mającego znaczenie dla środowiska)	przedsięwzięcia
Zakres	ogólny – wszystkie przedsięwzięcia i działania przewidziane w planie lub programie	jednostkowy – jedno konkretne przedsięwzięcie
Skala ocenianych skutków	– wielkoskalowe (wszystkie związane z osiągnięciem celów dokumentu) – skumulowane (wszystkie skutki, jakie mogą wyniknąć z planu lub programu; ze wszystkich planowanych przedsięwzięć lub działań – w połączeniu ze skutkami, jakie powodują już istniejące przedsięwzięcia lub realizowane działania)	– o małej skali (wywołane przez jedno przedsięwzięcie) – skumulowane (wszystkie, jakie mogą wyniknąć z jednego, analizowanego przedsięwzięcia, w połączeniu ze skutkami, jakie powodują już istniejące przedsięwzięcia lub realizowane działania)
Podmiot, którego działanie jest poddawane ocenie środowiskowej	organy administracji publicznej	niezależnie od statusu (inwestorzy publiczni i prywatni)

Różnice między SOOŚ i OOŚ a oceną habitatową:

RÓŻNICE	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)/ OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (OOŚ)	OCENA ODDZIAŁYWANIA PLANU LUB PROGRAMU ALBO PRZEDSIĘWZIĘCIA NA OBSZAR NATURA 2000 (OCENA HABITATOWA)
Zakres i cel	szerszy – ocena wpływu programu/planu/ przedsięwzięcia na wszystkie elementy środowiska oraz inne elementy (np. dobra kultury)	węższy – wykluczenie wpływu na obszar Natura 2000

1.3. Plany i programy wymagające strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Z art. 7 i 8 Konwencji z Aarhus i przepisów Dyrektywy SEA wynika obowiązek zapewnienia społeczeństwu udziału w postępowaniach legislacyjnych, mających za przedmiot opracowywanie i przyjmowanie planów, programów oraz wytycznych polityk mających znaczenie dla środowiska, a także w postępowaniach dotyczących przygotowywania przepisów wykonawczych lub procedur obowiązujących aktów normatywnych.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (dalej jako SOOŚ) wykonywana jest po to, aby ocenić skutki dla środowiska, jakie spowoduje realizacja mających znaczenie dla środowiska dokumentów planistycznych (planów i programów) opracowywanych przez władze publiczne.

Wykonanie SOOŚ polega na:

- zebraniu wszelkich dostępnych informacji o stanie środowiska, w szczególności elementów, na które wpłynie realizacja planu lub programu,
- zgromadzeniu wszelkich danych na temat tego, jakie skutki dla środowiska może przynieść realizacja planu lub programu,
- całościowej i wszechstronnej ocenie takich skutków,
- prezentacji wniosków wszystkim zainteresowanym, w tym społeczeństwu.

Dokument „zbierający” powyższe informacje i dane, zawierający ocenę oraz wnioski, które z niej wynikają, to **Prognoza oddziaływania na środowisko**. Sporządza ją organ, który poddaje opracowywany przez siebie dokument SOOŚ, a następnie przedstawia społeczeństwu do zapoznania się i oceny (społeczeństwo dokonuje oceny w składanych przez siebie wnioskach i uwagach).

Zgodnie z *Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm., dalej jako *UOOŚ*) strategicznej ocenie poddaje się między innymi następujące dokumenty planistyczne (plany i programy):

- 1) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- 2) wszystkie plany zagospodarowania przestrzennego, w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (sporządzany na szczeblu gminy);

- 3) plany lub programy w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji, w których planuje się realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 4) inne polityki, strategie, plany lub programy, jeżeli ich realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, a nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Schemat strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wygląda następująco:

- 1) uzgodnienie z organem ochrony środowiska oraz organem inspekcji sanitarnej zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie;
- 2) sporządzenie prognozy SOOŚ dla projektu planu lub programu;
- 3) uzyskanie wymaganych ustawą opinii;
- 4) **umożliwienie udziału społeczeństwa w postępowaniu SOOŚ;**
- 5) przedstawienie projektu planu lub programu wraz z prognozą SOOŚ do zaopiniowania organowi ochrony środowiska oraz organowi inspekcji sanitarnej;
- 6) uwzględnienie w ostatecznej wersji projektu planu lub programu wniosków z prognozy, opinii organu ochrony środowiska i inspekcji sanitarnej oraz uwag i wniosków zgłoszonych w ramach udziału społecznego;
- 7) załączenie do przyjętego planu lub programu podsumowania, zawierającego uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz informacji o sposobie wykorzystania ustaleń prognozy SOOŚ, opinii organu ochrony środowiska i organu inspekcji sanitarnej, wyników postępowania z udziałem społeczeństwa oraz informacji o metodach i częstotliwości przeprowadzania analizy skutków realizacji planu lub programu w zakresie oddziaływania na środowisko;
- 8) podjęcie analizy skutków zgodnie z ustalonymi metodami i częstotliwością.

Aby umożliwić udział społeczeństwa w postępowaniu SOOŚ, organ opracowujący projekt dokumentu podaje do publicznej wiadomości informację o:

- 1) przystąpieniu do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie;
- 2) możliwościach zapoznania się z dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu;
- 3) możliwości składania uwag i wniosków;

- 4) sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie co najmniej 21-dniowy termin ich składania;
- 5) organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków;
- 6) postępowaniu w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli takowe jest prowadzone.

Organ opracowujący projekt planu lub programu dane o projekcie dokumentu oraz prognozie umieszcza w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach (możliwym do przeglądania w Internecie – w Biuletynie Informacji Publicznej) oraz udostępnia do wglądu we własnej siedzibie prognozę oddziaływania na środowisko, do której przede wszystkim będą się odnosić wnioski i uwagi społeczeństwa.

Każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, w którym przeprowadza się strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko planu lub programu.

Wnioski i uwagi należy złożyć przed upływem wyznaczonego terminu, złożone po jego upływie pozostawia się bez rozpatrzenia. Uwagi lub wnioski złożone w terminie muszą zostać rozpatrzone, organ ma obowiązek się do nich ustosunkować.

Do przyjętego dokumentu organ musi dołączyć uzasadnienie z informacją o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski.

1.4. Ocena oddziaływania planu lub programu na obszar Natura 2000 (ocena habitatowa planu lub programu)

Dyrektywy Siedliskowa i Ptasia wymagają, aby każdy plan lub program, który może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a który nie jest bezpośrednio związany z jego ochroną, został poddany ocenie oddziaływania na środowisko pod kątem skutków, jakie wywoła dla celów ochrony tego obszaru.

W prawie polskim nie prowadzi się odrębnego postępowania w sprawie oceny habitatowej planu lub programu. **Ocena oddziaływania planu lub programu na obszar Natura 2000 prowadzona jest w ramach SOOŚ (stanowi jej część).**

Zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 *UOOS* obowiązkowymi elementami **każdej** prognozy oddziaływania na środowisko muszą być takie elementy odnoszące się do obszarów Natura 2000, jak:

- 1) analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w tym dotyczących obszarów Natura 2000,
- 2) analiza i ocena celów ochrony występujących na danym terenie obszarów Natura 2000, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposobów, w jakich te cele zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 3) analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym **oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz jego integralność**,
- 4) przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony konkretnych obszarów Natura 2000 oraz ich integralność,
- 5) wskazanie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy (z punktu widzenia celu i przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 oraz jego integralności).

Uwaga!

- Jeżeli wyniki oceny oddziaływania planu lub programu na obszar Natura 2000 wykażą, że ich skutki będą negatywne dla obszaru Natura 2000, a co za tym idzie, nie powinny być przyjęte w proponowanym kształcie, organ, który je opracowuje i przyjmuje, powinien znaleźć w takiej sytuacji rozwiązania alternatywne.
- Jeżeli takich rozwiązań obiektywnie nie ma – plany i programy mogą zostać zrealizowane tylko w wyjątkowych przypadkach, wyłącznie po spełnieniu przesłanek określonych w art. 6 ust. 4 *Dyrektywy Siedliskowej*. W prawie polskim przesłanki te obowiązują na podstawie art. 34 *Ustawy z dnia*

16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220, dalej powoływana jako *UOP*). Omówiono je w dalszej części rozdziału, dotyczącej oceny oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000.

1.5. Przedsięwzięcia wymagające oceny oddziaływania na środowisko

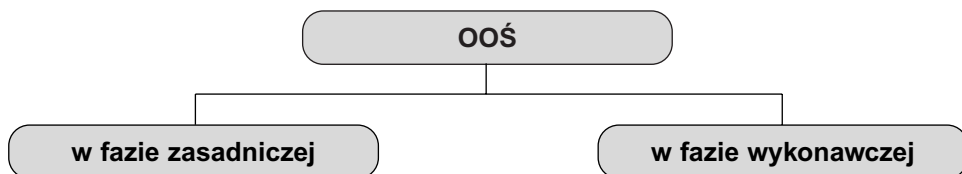
Kryterium kwalifikującym dane przedsięwzięcie do oceny oddziaływania na środowisko (dalej jako OOS) jest jego rodzaj. Rodzaj przedsięwzięcia jest określany za pomocą parametrów technicznych, technologicznych, gabarytów, charakteru, przede wszystkim zaś – emisyjności i szkodliwości dla środowiska mierzonej miarą innych negatywnych oddziaływań.

W PRAWIE POLSKIM OBOWIĄZUJE NASTĘPUJĄCY PODZIAŁ PRZEDSIĘWZIĘĆ:	
GRUPA I	przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzenie OOS jest zawsze obowiązkowe
GRUPA II	przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzenia OOS stwierdza się w drodze postanowienia, w zależności od wyników kwalifikacji

Rodzaje przedsięwzięć zaliczanych do I oraz II grupy określi rozporządzenie Rady Ministrów, wydane na podstawie art. 60 *UOOS*, uwzględniające możliwe oddziaływanie poszczególnych przedsięwzięć na środowisko. Do czasu jego wydania, ale nie później niż do 15.11.2010 r. obowiązuje „stare” *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko* (Dz.U. z 2004 r., Nr 257, poz. 2573, z późn. zm.).

1.6. Dwuetapowa ocena oddziaływania na środowisko

OOŚ jest wykonywana **w fazie zasadniczej**, czyli w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację planowanego przedsięwzięcia (dalej jako decyzja środowiskowa), czyli praktycznie przed udzieleniem zgody na lokalizację przedsięwzięcia.

OOŚ **w fazie wykonawczej (ocena ponowna)** prowadzi się z kolei w toku postępowania w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę, o zatwierdzeniu projektu budowlanego, o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych oraz o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, jeżeli konieczność przeprowadzenia takiej oceny została stwierdzona przez organ właściwy do wydania decyzji środowiskowej, albo –

- 1) na wniosek podmiotu planującego podjęcie realizacji przedsięwzięcia, złożony do organu właściwego do wydania decyzji,
- 2) bądź wówczas, gdy organ właściwy do wydania decyzji budowlanej stwierdzi, że we wniosku o wydanie decyzji zostały dokonane zmiany w stosunku do wymagań określonych w decyzji środowiskowej.

W każdym z postępowań OOŚ zapewnienie udziału społeczeństwa jest obligatoryjne.

1.7. Jak przebiega ocena oddziaływania na środowisko?

Ocenę oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko, stanowiącą **część postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowej**, przeprowadza organ właściwy do wydania tej decyzji, czyli:

- 1) **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska** (dalej jako RDOŚ) – dla przedsięwzięć należących do grupy I, takich jak między innymi: drogi, linie kolejowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne, instalacje do przesyłu ropy naftowej, produktów naftowych, substancji chemicznych lub gazu, sztuczne zbiorniki wodne, także dla przedsięwzięć z grupy I i II realizowanych na

terenach zamkniętych oraz przedsięwzięć polegających na zmianie lasu, niestanowiącego własności Skarbu Państwa, na użytek rolny;

- 2) **starosta** – w przypadku scalania, wymiany lub podziału gruntów;
- 3) **dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych** – w przypadku zmiany lasu, stanowiącego własność Skarbu Państwa, na użytek rolny;
- 4) **wójt, burmistrz, prezydent miasta** – dla pozostałych przedsięwzięć.

Przeprowadzenie OOS dla przedsięwzięcia z grupy I jest obligatoryjne (przeprowadza się ją zawsze).

Obowiązek przeprowadzenia OOS dla przedsięwzięcia z grupy II stwierdza organ właściwy do wydania decyzji środowiskowej. **Kwalifikacja** jest dokonywana w oparciu o kartę informacyjną przedsięwzięcia oraz kryteria określone w art. 63 ust. 1 *UOOS*. **Obowiązek przeprowadzenia OOS dla przedsięwzięć z II grupy jest stwierdzany postanowieniem.** Postanowienie wydaje się również, jeśli organ nie stwierdzi potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Oba postanowienia mogą być przedmiotem zaskarżenia.

Przed wydaniem decyzji środowiskowej organ właściwy do jej wydania zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, w ramach którego przeprowadza ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko; stwierdzenie postanowieniem braku potrzeby przeprowadzenia oceny wyłącza w takim postępowaniu udział społeczeństwa realizowany na zasadach przewidywanych *UOOS*.

Każdy może wziąć udział w postępowaniu, w ramach którego przeprowadza się OOS.

Organ administracji właściwy do przeprowadzenia postępowania z udziałem społeczeństwa podaje do publicznej wiadomości zbiorczą informację – obwieszczenie z wszelkimi danymi niezbędnymi do złożenia uwag i wniosków przez społeczeństwo.

W szczególności publikacji podlega informacja o:

1. przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
2. przedmiocie decyzji, która ma być wydana w sprawie;

3. organie właściwym do wydania decyzji oraz organach właściwych do wydania opinii i dokonania uzgodnień;
4. sposobie i miejscu składania uwag i wniosków;
5. 21-dniowym terminie ich składania.

Organ prowadzący postępowanie podaje także w Internecie (w publicznie dostępnym wykazie danych na stronie BIP) dane o raporcie oceny oddziaływania na środowisko oraz udostępnia do wglądu we własnej siedzibie raport, do którego przede wszystkim będą się odnosić wnioski i uwagi społeczeństwa.

Uwaga!

- Uwagi lub wnioski złożone po upływie terminu pozostawia się bez rozpatrzenia.
- Uwagi lub wnioski złożone w terminie muszą zostać rozpatrzone.

Wskazówka praktyczna – sposób składania uwag i wniosków

Uwagi i wnioski można złożyć listownie, osobiście w urzędzie lub za pomocą poczty elektronicznej (bez konieczności podpisu elektronicznego). Należy zachować potwierdzenie złożenia uwag (pokwitowanie nadania listu poleconego, potwierdzenie złożenia dokumentu w urzędzie na jego kopii, kopia e-mail), gdyż może ono się przydać na etapie odwołania od wydanej decyzji, gdyby organ zignorował nasze uwagi.

Wskazówka praktyczna – termin składania uwag i wniosków

Termin wylicza się z uwzględnieniem następujących zasad:

- upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu (art. 57 § 1 *KPA*);
- zawiadomienie społeczeństwa o możliwości składania wniosków i uwag dokonane w formie obwieszczenia musi zostać społeczeństwu „doręczone”; zgodnie z art. 49 *KPA* zawiadomienie poprzez obwieszczenie uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publikacji obwieszczenia;
- jeżeli początkiem terminu określonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło (art. 57 § 1 *KPA*).

W postępowaniu OOS z udziałem społeczeństwa nie uwzględnia się więc dnia opublikowania obwieszczenia (dnia pierwszego) oraz dnia „doręczenia” zawiadomienia (piętnastego od dnia publikacji obwieszczenia). Liczymy dni kolejne, kalendarzowe, a nie tylko powszednie (tzw. robocze) – liczymy łącznie z sobotami i dniami ustawowo wolnymi od pracy. Dzień ustawowo wolny od pracy (niedziele oraz najważniejsze święta uznane za wolne od pracy) ma znaczenie dla liczenia terminu tylko wówczas, gdy jest ostatnim dniem terminu. Przyjmuje się wówczas, że termin ulega przedłużeniu i za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

Uwaga! Sobota nie jest dniem ustawowo wolnym od pracy (chyba że w sobotę przypada święto uznane ustawowo za dzień wolny od pracy), więc jeżeli termin upływa w sobotę, wnioski lub uwagi musimy wysłać (listownie, e-mailem) najpóźniej w sobotę, ponieważ termin nie ulegnie przedłużeniu do poniedziałku.

Przykład:

Termin do składania uwag i wniosków rozpocznie bieg po upływie terminu doręczenia zawiadomienia o możliwości ich składania (po 14 dniach od dnia publikacji obwieszczenia).

Obliczmy termin doręczenia:

Dzień 1: publikacja obwieszczenia – dzień zdarzenia, od którego liczy się termin, nie wliczamy do terminu doręczenia;

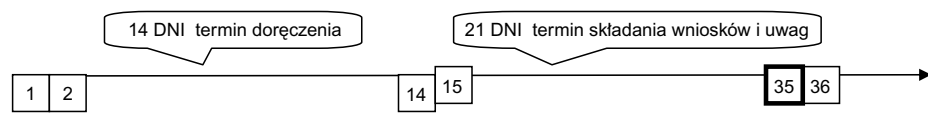
Dzień 2: pierwszy dzień, w którym biegnie termin dla doręczenia informacji;

Dzień 14: upływa termin dla doręczenia – przyjmujemy, że informacja została doręczona tego dnia. Przyjmujemy ten dzień jako dzień zdarzenia, od którego liczy się termin, ale nie wliczamy tego dnia do terminu składania wniosków i uwag (jeżeli jest to niedziela lub święto ustawowo uznane za dzień wolny od pracy – termin doręczenia przedłuży się na kolejny dzień powszedni, pozostałe terminy również się przedłużą o ten dzień).

Obliczmy termin składania wniosków i uwag:

Dzień 15: pierwszy dzień składania wniosków i uwag;

Dzień 35: upływa termin składania wniosków i uwag (jeżeli dzień ten wypada w niedzielę lub święto wolne od pracy – termin upływa w kolejny dzień powszedni – jeżeli jest nim dzień 36 – wnioski i uwagi możemy złożyć jeszcze 36 dnia).

Każdy ma prawo do składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Zgłoszone wnioski i uwagi mają jednak charakter wyłącznie konsultacyjny. Organ prowadzący postępowanie nie jest nimi związany i w zakresie podejmowanego rozstrzygnięcia może zająć odmienne stanowisko. Mimo niewiążącego charakteru uwagi i wnioski muszą zostać rozpatrzone przed wydaniem decyzji środowiskowej. Informacje, dane, sugestie, opinie ekspertów złożone w trybie uwag i wniosków – zgodnie z art. 7, 77 i 80 *Kodeksu postępowania administracyjnego* (dalej jako *KPA*) traktowane są jako materiał dowodowy w sprawie i funkcjonują na równych prawach z innymi dowodami – wymagają weryfikacji. Uzasadnione uwagi i wnioski wymagają uwzględnienia w postępowaniu, ewentualnie w kończącym postępowanie rozstrzygnięciu. Pominięcie zbadania zasygnalizowanych faktów, nieuwzględnienie tych z nich, które powinny mieć wpływ na rozstrzygnięcie, stanowi przesłanki odwoławcze, prowadzące do uchylecia decyzji środowiskowej w wyższej instancji. W uzasadnieniu decyzji środowiskowej, niezależnie od wymagań wynikających z przepisów *KPA*, organ musi podać informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Uwaga!

Zgłoszenie uwag i wniosków przez organizację ekologiczną w postępowaniu administracyjnym, wymagającym udziału społeczeństwa nie jest równoznaczne z uczestniczeniem w nim na prawach strony. Tym bardziej odnosi się to do sytuacji, w której wnioski i uwagi wniosła osoba fizyczna.

Zgłoszenie samych uwag i wniosków wyczerpuje nasz udział w postępowaniu, jeżeli nie mamy w sprawie indywidualnego, materialnego interesu prawnego (nie jesteśmy stroną postępowania).

Zgłoszenie wniosków i uwag przez osoby fizyczne – poza tym, co oznacza samo w sobie – nie oznacza nic więcej, nie daje żadnych dodatkowych uprawnień formalnych.

Zgłoszenie wniosków i uwag nie daje prawa do dalszego brania udziału w sprawie ani w charakterze strony, ani na prawach strony.

W szczególności – nie uprawnia do złożenia skutecznego odwołania od decyzji środowiskowej.

Jeżeli osoba fizyczna ma własny indywidualny interes prawny – jest stroną postępowania i może w nim czynnie uczestniczyć – nie musi składać w tej sprawie wniosku, jej udział nie jest uzależniony od uznania organu (nie wydaje się postanowienia potwierdzającego, że osoba fizyczna jest stroną postępowania).

Jeżeli natomiast osoba fizyczna nie ma indywidualnego interesu prawnego – nie może na własny wniosek zostać stroną postępowania. Nieco inaczej jest w przypadku organizacji ekologicznej, która – aby uzyskać uprawnienie do czynnego udziału w postępowaniu z udziałem społeczeństwa, włącznie z prawem zaskarżania rozstrzygnięć – **powinna na podstawie art. 44 UOOS** „**zgłosić chęć uczestniczenia w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa**”.

Wskazówka praktyczna – zgłoszenie chęci uczestniczenia w postępowaniu

Składając wnioski i uwagi – nie zapominajmy o zawarciu w naszym piśmie oświadczenia, iż: „na podstawie art. 44 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgłaszamy chęć uczestniczenia w tym postępowaniu”.

Uwaga!

Aby rozpocząć czynne działanie w sprawie prowadzonej z udziałem społeczeństwa, organizacja ekologiczna, która zgłosiła chęć uczestniczenia w sprawie, **nie musi** czekać, jak to ma miejsce w „zwykłym” postępowaniu administracyjnym, na postanowienie organu o dopuszczeniu do udziału w postępowaniu.

W postępowaniu z udziałem społeczeństwa wystarczy jednostronne oświadczenie organizacji o chęci uczestniczenia w postępowaniu, nie ma podstaw prawnych do tego, aby organ wydawał w tej sprawie „pozytywne” postanowienie.

Organ wydaje natomiast postanowienia negatywne – o odmowie dopuszczenia organizacji do udziału w postępowaniu. Wśród przesłanek, które mogłyby uzasadniać takie rozstrzygnięcie, wskazywać można co najwyżej przyczyny formalne, na postanowienie negatywne – organizacji ekologicznej przysługuje zażalenie.

Jakie korzyści daje organizacji ekologicznej bycie uczestnikiem na prawach strony?

Szeroko na ten temat traktuje rozdział 2.2. poradnika.

W tym miejscu, w nieco anegdotycznym tonie wskazać można, iż proporcje między uprawnieniami strony (uczestnika na prawach strony), a osoby składającej tylko wnioski i uwagi w części postępowania prowadzonej z udziałem społeczeństwa przedstawiają się następująco:

Osoba składająca tylko wnioski i uwagi	Strona/uczestnik na prawach strony
--	------------------------------------

Wystarczy zwrócić uwagę, że organizacja ekologiczna niebędąca uczestnikiem postępowania z udziałem społeczeństwa może wnieść wnioski i uwagi tylko w ciągu 21 dni, w terminie wyznaczonym przez organ.

Jeżeli upłynął 21-dniowy termin wyznaczony przez organ – nie może ich poprawić, uzupełnić, zmienić, rozwinąć ani polemizować z nowymi faktami.

Natomiast organizacja, która na podstawie art. 10 § 1 *KPA* wyraziła chęć uczestniczenia w postępowaniu jako uczestnik na prawach strony – może wносить wnioski i uwagi dowolną ilość razy i w dowolnym terminie, aż do wydania decyzji środowiskowej. Oprócz wniosków i uwag o charakterze informacyjno-dowodowym – organizacja ekologiczna występująca jako uczestnik na prawach strony, może, wnosząc formalne wnioski dowodowe, żądać sprawdzenia dowodów złożonych przez inwestora, zgromadzonych przez organ itd.

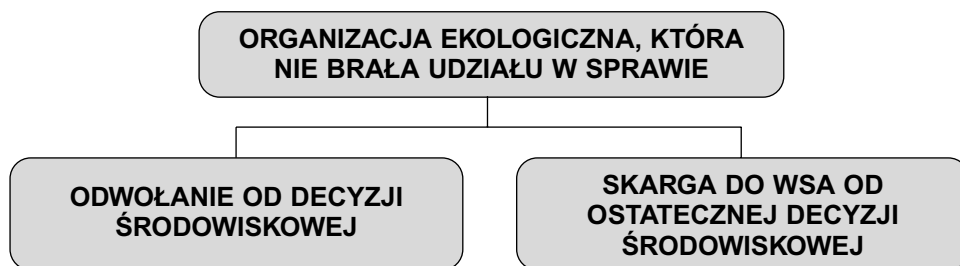
Uwaga!

Oświadczenie o chęci uczestniczenia organizacji ekologicznej w postępowaniu z udziałem społeczeństwa nie musi być zawarte w tym samym piśmie co nasze wnioski i uwagi.

Organizacja ekologiczna może także złożyć samo oświadczenie, nie wnosząc uwag i wniosków.

Może też wnioski i uwagi wnieść w dowolnym momencie po wcześniejszym złożeniu oświadczenia o chęci uczestniczenia w postępowaniu z udziałem społeczeństwa.

1.8. Samoistne prawo organizacji ekologicznych do zaskarżania decyzji środowiskowych

Status uczestnika na prawach strony służy organizacji ekologicznej w postępowaniu prowadzonym z udziałem społeczeństwa do tego, aby poprzez postępowanie dowodowe ukształtować jak najbardziej korzystną treść decyzji środowiskowej (z punktu widzenia celów ochrony przyrody).

Formalny status strony, uczestnika na prawach strony, czy też podmiotu składającego wnioski i uwagi nie jest organizacji ekologicznej potrzebny do tego, żeby wnieść:

- 1) odwołanie od decyzji wydanej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa,
- 2) skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA) od decyzji wydanej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Zgodnie z art. 44 ust. 2 i 3 UOOS organizacje ekologiczne mogą wnosić wymienione wyżej środki zaskarżenia (przede wszystkim kwestionując decyzje środowiskowe):

- 1) jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi organizacji;
- 2) nawet, gdy nie brała ona udziału w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Organizacja ekologiczna może przystąpić do postępowania nie tylko w I instancji, nawet nie biorąc w tej instancji udziału, może się włączyć do postępowania odwoławczego, jeżeli postępowanie w instancji było lub powinno było być prowadzone z udziałem społeczeństwa. Możliwe jest to przez złożenie odwołania od wydanej decyzji, w terminie, w którym *KPA* to dopuszcza (14 dni od dnia, w którym decyzja organu I instancji została doręczona ostatniej ze stron postępowania). W składanym odwołaniu organizacja powinna wykazać,

iz posiada status organizacji ekologicznej (można załączyć odpis z KRS). Jeżeli organizacja złoży odwołanie i wykaże swój status jako organizacji ekologicznej – uczestniczy w postępowaniu przed organem II instancji na zasadach wskazanych wyżej, przy omawianiu udziału w I instancji (bez konieczności oczekiwania na odrębne postanowienie organu II instancji w sprawie dopuszczenia do postępowania odwoławczego).

Podobne uprawnienia przysługują organizacji co do możliwości wniesienia skargi na decyzję do sądu administracyjnego, organizacja może to zrobić, nawet nie biorąc wcześniej udziału w postępowaniu I i II instancji. Przystąpienie do postępowania sądowo-administracyjnego jest jednak przede wszystkim warunkowane dopuszczalnością złożenia skargi (wyczerpanie administracyjnego toku instancji, termin – 30 dni od dnia, w którym decyzja organu II instancji została doręczona ostatniej ze stron postępowania).

W składanej skardze organizacja powinna wykazać, iż posiada status organizacji ekologicznej (można załączyć odpis z KRS). Jeżeli organizacja złoży skargę i wykaże swój status jako organizacji ekologicznej – może czynnie uczestniczyć w postępowaniu przed WSA bez konieczności oczekiwania na odrębne postanowienie sądu w sprawie dopuszczenia do tego postępowania. Pamiętając o tych szczególnych uprawnieniach, warto byłoby jednak sugerować włączanie się organizacji ekologicznych do postępowania przede wszystkim w I instancji. To na tym etapie rozstrzygnięcia sprawy należałoby dopilnowywać prawidłowego przebiegu postępowania i wzięcia pod uwagę wszystkich merytorycznych kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia.

W ponownym postępowaniu OOS organem właściwym jest wyłącznie RDOŚ. Po otrzymaniu raportu OOS, organ właściwy do wydania decyzji budowlanych występuje do RDOŚ z wnioskiem o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia i przedkłada mu między innymi raport oraz decyzję środowiskową.

Przed wydaniem postanowienia uzgadniającego, RDOŚ występuje do organu właściwego w sprawie wydania decyzji budowlanych o zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa. W ponownym postępowaniu OOS społeczeństwu, w tym organizacjom ekologicznym, przysługują wszystkie te uprawnienia, które podmioty te posiadają w OOS prowadzonej w fazie zasadniczej.

Organ właściwy do wydania decyzji, przed którymi wykonuje się ponowną OOS, przekazuje RDOŚ zgłoszone przez społeczeństwo uwagi i wnioski oraz protokół z rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa, jeżeli takowa była przeprowadzana.

Uwaga!

Jeżeli z raportu OOŚ wynika zasadność realizacji przedsięwzięcia w wariantcie innym niż proponowany przez inwestora (wnioskodawcę), organ właściwy do wydania decyzji środowiskowej, za zgodą wnioskodawcy, wskazuje w decyzji wariant dopuszczony do realizacji lub, w razie braku zgody wnioskodawcy, odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia.

1.9. Ocena oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 (ocena habitatowa przedsięwzięć)

Na gruncie prawa polskiego tryb i zasady prowadzenia oceny habitatowej oraz udziału w tym procesie społeczeństwa określają przepisy:

- 1) *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz.U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220),
- 2) *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.).

Ocena habitatowa jest zawsze obligatoryjna w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

OCENA HABITATOWA jest odrębnym, samodzielnym i szczególnym instrumentem oceny środowiskowej, którego celem jest zbadanie, czy da się wykluczyć znaczące negatywne oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na **INTEGRALNOŚĆ OBSZARU NATURA 2000**.

Jeżeli wpływu takiego nie da się wykluczyć – nie można zrealizować przedsięwzięcia, chyba że w trakcie oceny habitatowej stwierdzono **przesłanki szczególne**.

INTEGRALNOŚĆ OBSZARU NATURA 2000

zachowanie korzystnego stanu ochrony kluczowych gatunków i siedlisk	zachowanie kluczowych struktur obszaru	zachowanie kluczowych procesów/funkcji
---	--	--

Przesłanki szczególne, dopuszczające realizację przedsięwzięcia w sytuacji, kiedy będzie ono znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, określa art. 6 ust. 4 *Dyrektywy Siedliskowej* (patrz rozdział 1.10. poradnika).

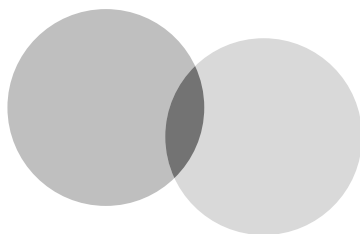
Art. 6 ust. 4 *Dyrektywy Siedliskowej*:

Jeśli pomimo negatywnej oceny skutków dla danego terenu oraz braku rozwiązań alternatywnych, plan lub przedsięwzięcie musi jednak zostać zrealizowane z powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego, w tym interesów mających charakter społeczny lub gospodarczy, Państwo Członkowskie stosuje wszelkie środki kompensujące konieczne do zapewnienia ochrony ogólnej spójności Natury 2000. O przyjętych środkach kompensujących Państwo Członkowskie informuje Komisję.

Jeżeli dany teren obejmuje typ siedliska przyrodniczego i/lub jest zamieszkały przez gatunek o znaczeniu priorytetowym, jedyne względy, na które można się powołać, to względy odnoszące się do zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa publicznego, korzystnych skutków o podstawowym znaczeniu dla środowiska lub, po wyrażeniu opinii przez Komisję, innych powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego.

W prawie polskim odpowiednikiem art. 6 ust. 4 *Dyrektywy Siedliskowej* jest art. 34 ust. 1 i 2 *UOP*.

OCENA HABITATOWA

OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

OCENA HABITATOWA stanowi:

- 1) albo obligatoryjny element:
  - OOS przedsięwzięć z grupy I i II,
  - ponownej OOS przedsięwzięć z grupy I i II;
- 2) albo odrębną procedurę w ramach postępowania w sprawie niektórych decyzji wydawanych dla przedsięwzięć z grupy III.

1.9.1. Ocena habitatowa w ramach OOS przedsięwzięć z grupy I i II oraz w ramach ponownej OOS przedsięwzięć z grupy I i II

Ocena habitatowa w ramach OOS przedsięwzięć z grupy I i II oraz w ramach ponownej OOS przedsięwzięć z grupy I i II przeprowadzana jest w sytuacji, kiedy przedsięwzięcie należy do grupy I lub II, a więc wówczas, gdy jest przedsięwzięciem zawsze lub potencjalnie znacząco oddziałującym na środowisko, dla którego prowadzi się OOS, a które zarazem, ze względu na lokalizację, sposób realizacji lub inne okoliczności, może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

Procedura przebiega w sposób, jaki przedstawiono wcześniej dla OOS – jest to bowiem tak naprawdę procedura OOS z dodatkowymi elementami, wymaganymi dla oceny habitatowej.

Przygotowując wnioski i uwagi w takim postępowaniu, ewentualnie – biorąc w nim udział jako strona lub jako uczestnik na prawach strony, **zwracamy uwagę na następujące elementy oceny habitatowej:**

- a) **Raport OOS** w opisie elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko musi zawierać szczegółową analizę pozwalającą stwierdzić, czy przedsięwzięcie będzie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a także czy będzie wywierać znaczący negatywny wpływ na integralność tego obszaru.

Aby można było dokonać oceny habitatowej, raport OOS przedstawiając:

- opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodejmowania przedsięwzięcia,
- opis analizowanych wariantów i uzasadnienie wariantu proponowanego przez wnioskodawcę, z uwzględnieniem warunków określonych w art. 34 ust. 1 *UOP*,
- opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

musi – zgodnie z art. 66 ust. 2 *UOOS* – uwzględniać przewidywane oddziaływanie analizowanych wariantów na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

- b) **RDOŚ, uzgadniając decyzję środowiskową**, musi w postanowieniu uzgadniającym odnieść się do wszystkich elementów wymaganych przy ocenie habitatowej, przede wszystkim do tego, czy w przypadku uzgadnianego przedsięwzięcia zachodzą negatywne przesłanki związane z jego znaczącym negatywnym wpływem na obszar Natura 2000, wykluczające zgodę na realizację przedsięwzięcia, a jeżeli tak, to czy zachodzą jednocześnie przesłanki pozytywne (wyjątki) pozwalające je zrealizować, mimo znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000.

Przesłanki negatywne wykluczające realizację przedsięwzięcia znacząco negatywnie oddziałującego na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz wyjątki od tego zakazu określone zostały w art. 6 ust. 3 i 4 Dyrektywy Siedliskowej. Do prawa polskiego transponują je art. 33 i 34 UOP.

Art. 33 UOP zabrania podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami **znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000**, chyba że w danej sprawie wystąpią przesłanki (warunki) określone w art. 34 ust. 1 *UOP*, wyjątkowo umożliwiające realizację takich działań.

Zgodnie z **art. 34 ust. 1 UOP** działanie mogące znacząco negatywnie oddziaływać na cele obszaru Natura 2000 może zostać zrealizowane **tylko wtedy**, jeżeli spełnione są **jednocześnie (łącznie) wszystkie poniższe warunki**:

- 1) nie ma rozwiązań alternatywnych,
- 2) przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym,
- 3) zostanie wykonana kompensacja przyrodnicza, niezbędna do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Jeżeli znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, na podstawie art. 34 ust. 2 *UOP* może być wydane **tylko** w celu:

- 1) ochrony zdrowia i życia ludzi,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,
- 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Wydając zgodę na realizację planu lub przedsięwzięcia mogącego znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, RDOŚ wskazuje zakres, miejsce, termin i sposób wykonania **kompensacji przyrodniczej**, zobowiązując inwestora do jej wykonania nie później niż w terminie rozpoczęcia działań powodujących negatywne oddziaływanie.

- c) Jeżeli ocena habitatowa prowadzona jest w ramach uzgadniania decyzji środowiskowej wydawanej dla przedsięwzięcia – dla którego w późniejszym etapie procesu inwestycyjnego będzie wydawane: pozwolenie na budowę, zezwolenie na realizację inwestycji drogowej lub zezwolenie na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego – i RDOŚ uzna, że istnieje możliwość oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 – w postanowieniu uzgadniającym RDOŚ **stwierdza konieczność przeprowadzenia ponownej OOŚ** (a w jej ramach – ponownej oceny habitatowej) bezpośrednio przed wydaniem wymienionych decyzji realizacyjnych.
- d) **Uzgodnienie RDOŚ jest wiążące** dla organu wydającego decyzję środowiskową.
- e) Organ wydający decyzję środowiskową, mimo związania uzgodnieniem RDOŚ, powinien we własnym zakresie ocenić wszelkie okoliczności sprawy, w tym okoliczności mające znaczenie dla oceny habitatowej (zwłaszcza związane z zastosowaniem art. 33 i 34 *UOP*).
- f) **Należy pamiętać o szczególnie ważnej zasadzie określonej w art. 81 ust. 2 UOOŚ** – jeżeli z OOŚ, w ramach której prowadzono ocenę habitatową, wynika, że przedsięwzięcie może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 *UOP*.

<i>OOŚ a ocena habitatowa</i>		
<i>relacje (I i II grupa przedsięwzięć)</i>	<i>przenikanie w ramach jednego postępowania realizuje się równoległe etapy OOŚ i oceny habitatowej – równoległe bada się wpływ przedsięwzięcia na środowisko i na integralność obszaru Natura 2000</i>	<i>zawieranie się ocena habitatowa stanowi część OOŚ</i>

1.9.2. Ocena habitatowa jako odrębna procedura w ramach postępowania w sprawie niektórych decyzji wydawanych dla przedsięwzięć z grupy III

Ocena habitatowa jako odrębna procedura w ramach postępowania w sprawie niektórych decyzji wydawanych dla przedsięwzięć z grupy III prowadzona jest w przypadku przedsięwzięć z III grupy, a więc innych niż mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, dla których nie prowadzi się postępowania OOS.

<i>OOS a ocena habitatowa</i>	
<i>relacje (III grupa przedsięwzięć)</i>	nie ma żadnego związku, prowadzi się wyłącznie ocenę habitatową i bada wpływ przedsięwzięcia w wąskim zakresie – dotyczącym jedynie oddziaływania przedsięwzięcia na integralność obszaru Natura 2000

Ocenę habitatową prowadzi się, jeżeli dla przedsięwzięcia z grupy III wydawana jest:

- 1) jedna z decyzji wymienionych w art. 72 ust. 1 *UOOS* (między innymi: pozwolenie na budowę, decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, koncesja na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, na wydobywanie kopalin ze złóż, na bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych, decyzja określająca szczegółowe warunki wydobywania kopaliny, pozwolenie wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych, decyzja ustalająca warunki prowadzenia robót zmieniających stosunki wodne na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych, decyzja o zmianie lasu na użytek rolny, zezwolenie na realizację inwestycji drogowej, decyzja o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej),
- 2) koncesja geologiczna, inna niż wymienione w art. 72 ust. 1 *UOOS*,
- 3) pozwolenie wodnoprawne, inne niż wymienione w art. 72 ust. 1 *UOOS*,
- 4) zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów, wydawane na podstawie *Ustawy o ochronie przyrody*,
- 5) pozwolenie na wznoszenie i wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich,
- 6) **każda inna decyzja, jeżeli tylko dotyczy przedsięwzięcia, które może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.**

Uwaga!

W przypadku oceny habitatowej katalog decyzji, przed którymi może być ona przeprowadzona, ma charakter otwarty. Inaczej jest w przypadku OOŚ, którą przeprowadza się tylko przed wydaniem jednej z decyzji wyczerpująco wymienionych w art. 72 ust. 1 UOOŚ.

Ponieważ dla przedsięwzięć z grupy III nie prowadzi się postępowania OOŚ, **ocenę habitatową przeprowadza Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w ramach postępowania uzgadniającego jedną z wyżej wymienionych decyzji.**

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia z grupy III na obszar Natura 2000 stanowi część postępowania głównego prowadzonego w sprawie jednej z w/w decyzji inwestycyjnych wydawanych dla przedsięwzięcia z grupy III.

Organ prowadzący postępowanie główne musi rozważyć przed wydaniem decyzji, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a w przypadku stwierdzenia takiej możliwości – wydaje postanowienie zobowiązujące inwestora do wystąpienia do RDOŚ o uzgodnienie decyzji.

Po złożeniu stosownych dokumentów przez inwestora RDOŚ stwierdza obowiązek (lub brak obowiązku) przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

Analiza dotycząca konieczności stwierdzenia obowiązku musi uwzględniać łącznie uwarunkowania, o których mowa w **art. 63 ust. 1 UOOŚ (kryteria selekcji)**, ale inaczej niż w przypadku „zwykłej OOŚ” – w odniesieniu do oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, w szczególności w odniesieniu do integralności i spójności tych obszarów, oraz biorąc pod uwagę skumulowane oddziaływanie przedsięwzięcia z innymi przedsięwzięciami.

W postanowieniu stwierdzającym obowiązek przeprowadzenia oceny habitatowej RDOŚ zobowiązuje inwestora do złożenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 i określa jego zakres.

Po złożeniu przez inwestora raportu oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, RDOŚ występuje do organu prowadzącego postępowanie główne o zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa, przekazując zarazem raport, w celu udostępnienia go do publicznego wglądu.

Wnioski i uwagi społeczeństwa zbiera organ prowadzący postępowanie główne, aby przekazać je następnie regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska do rozpatrzenia.

Oprócz uwag i wniosków społeczeństwa RDOŚ jest zobowiązany zebrać i rozpatrzyć wszelkie inne dostępne dowody, zbadać materiał dowodowy zgromadzony przez organ prowadzący postępowanie główne, przeanalizować raport oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, złożony przez inwestora, przede wszystkim zaś – ustalić, czy nastąpi **znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000**, a jeśli tak, to czy zachodzą przesłanki z art. 34 ust.1 *UOP*, umożliwiające realizację przedsięwzięcia mimo jego znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000. Jeżeli znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, RDOŚ musi dodatkowo zbadać, czy zachodzi którakolwiek z przesłanek wymienionych w art. 34 ust. 2 *UOP*.

W zależności od wyników postępowania – RDOŚ wydaje albo postanowienie uzgadniające decyzję główną, albo odmawiające takiego uzgodnienia.

Uwaga!

W przypadku przedsięwzięcia z grupy III warunków środowiskowych nie określa decyzja środowiskowa (jak to ma miejsce w przypadku przedsięwzięć z grupy I i II). Określa je postanowienie RDOŚ uzgadniające daną decyzję inwestycyjną wydawaną dla tego przedsięwzięcia.

Organ prowadzący postępowanie główne musi wydać decyzję zgodną z warunkami środowiskowymi określonymi w postanowieniu dokonanym przez RDOŚ.

Jeżeli uzgodnienie jest negatywne (RDOŚ odmawia uzgodnienia) organ prowadzący postępowanie główne może wyłącznie odmówić wydania decyzji.

1.10. Sekwencyjność oceny habitatowej

W każdym przypadku, w którym przeprowadza się ocenę habitatową (dla planów i programów; dla przedsięwzięć z I lub II grupy; dla przedsięwzięć z III grupy) – musi ona zmierzać do zbadania przesłanek z art. 6 ust. 3 i 4 *Dyrektywy Siedliskowej* (art. 33 i 34 *UOP*).

Poszczególne przesłanki sprawdza się według określonej kolejności (w sekwencjach ustalonych w przepisach). Mówiąc najprościej – **ocenę habitatową prowadzi się, realizując stopniowo poszczególne jej etapy.**

W poszczególnych etapach bada się, czy:

wystąpi znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000	Etap 1: Rozpoznanie
wystąpi negatywny wpływ na integralność obszaru Natura 2000	Etap 2: Ocena właściwa
brak jest alternatywnych wariantów przedsięwzięcia lub planu, który prawdopodobnie będzie miał negatywny wpływ na integralność obszaru Natura 2000	Etap 3: Ocena rozwiązań alternatywnych
istnieją środki kompensacyjne, które zachowają lub wzmocnią spójność sieci Natura 2000	Etap 4: Ocena w przypadku, gdy brak jest rozwiązań alternatywnych i występują negatywne oddziaływania

Etapy oceny realizuje się stopniowo (sekwencyjnie) – na każdym etapie weryfikuje się, czy zaistniały przesłanki negatywne. Jeżeli na danym etapie nie wystąpi przesłanka negatywna – ocena może zostać zakończona i może zostać wydana zgoda na realizację przedsięwzięcia (np. jeżeli w I etapie stwierdzimy, że nie wystąpi znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 – może zostać wydana zgoda na przedsięwzięcie).

Nie w każdym przypadku wystąpi potrzeba przeprowadzenia wszystkich czterech etapów oceny habitatowej.

W przypadku stwierdzenia przesłanki negatywnej – przechodzimy do kolejnego etapu (np. jeżeli stwierdzimy prawdopodobieństwo, że wystąpi negatywny wpływ na integralność obszaru Natura 2000 – przechodzimy do następnego etapu i badamy, czy brak jest alternatywnych wariantów analizowanego przedsięwzięcia lub planu).

Stwierdzenie na każdym etapie oceny przesłanki negatywnej oznacza brak zgody na przedsięwzięcie.

Etap pierwszy: Rozpoznanie (*screening*)

Rozpoznanie ma na celu analizę prawdopodobnych oddziaływań przedsięwzięcia lub planu na obszar Natura 2000, również w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami lub planami. W jego trakcie ocenia się, czy:

- 1) w oparciu o stosowne dowody można obiektywnie stwierdzić, że prawdopodobnie nie będą występowały znaczące oddziaływania na obszar Natura 2000;
- 2) informacje potwierdzają lub sugerują, że znaczące oddziaływania są prawdopodobne lub że pozostaje na tyle wystarczająca niepewność co do ich wskazania, że powinien zostać przeprowadzony kolejny etap oceny habitatowej – ocena właściwa.

Na etapie rozpoznania udział społeczeństwa jest możliwy tylko w szerszym znaczeniu, albo w formie czynności stron postępowania, albo, w przypadku organizacji ekologicznych – poprzez działania uczestnika na prawach strony. Biorąc udział w *screeningu*, organizacja ekologiczna ma możliwość prezentacji własnego stanowiska oraz dowodów na jego poparcie – w kwestii oceny istotności planowanych oddziaływań.

Etap drugi: Ocena właściwa

Ocena właściwa wchodzi w grę po stwierdzeniu prawdopodobieństwa wystąpienia istotnych oddziaływań.

Jej przedmiotem jest oddziaływanie przedsięwzięcia lub planu (w tym oddziaływania skumulowane) na integralność obszaru Natura 2000. **Ocena właściwa** może się wydawać powieleniem *screeningu*. Tak nie jest – w trakcie oceny właściwej znaczące oddziaływanie przedsięwzięcia analizowane jest pod kątem wpływu na **integralność obszaru** Natura 2000 – celów ochrony obszaru (zachowania **korzystnego stanu ochrony** kluczowych gatunków i siedlisk) oraz jego **kluczowych struktur i kluczowych funkcji**.

Może się okazać, że wystąpienie znaczącego oddziaływania planu lub przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 (np. polegającego na zniszczeniu chronionego siedliska przyrodniczego), **nie naruszy jego integralności** (siedlisko nie jest kluczowe dla tego obszaru) i wówczas **nie ma przeszkód do wyrażenia zgody na realizację planu lub przedsięwzięcia**.

Jeżeli natomiast nie daje się wykluczyć negatywnego wpływu na integralność obszaru, w oparciu o zasadę przezorności należy przyjąć, że on wystąpi. Takie samo założenie jest wymagane również w sytuacji, gdy brak jest niezbędnych informacji lub dowodów na brak takiego oddziaływania, a także gdy wystąpiła znaczna różnica zdań odnośnie przedstawionych dowodów.

Etap trzeci: Badanie rozwiązań alternatywnych

Stwierdzenie możliwości innych rozwiązań alternatywnych dla planowanego przedsięwzięcia oznacza zmianę lub poprawienie projektu. **Sprawozdanie podsumowujące ten etap musi określać analizowane warianty i ich wpływ na obszar Natura 2000.**

„Badanie rozwiązań alternatywnych wymaga, aby cele ochrony i status obszaru Natura 2000 przeważały nad jakimikolwiek rozważaniami dotyczącymi kosztów, opóźnień lub innych aspektów rozwiązania alternatywnego.”

„Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000. Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów Artykułu 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG.” *Komisja Europejska 2002; przekład polski: WWF Polska 2005; Wytyczne dostępne na: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_pl.pdf*

Etap czwarty: Badanie, czy za realizacją planu lub przedsięwzięcia przemawiają konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego oraz ocena środków kompensacyjnych

Wymogi nadrzędnego interesu publicznego mogą uzasadniać decyzję o przeprowadzeniu przedsięwzięcia (mimo jego negatywnej oceny i braku alternatyw) **wyłącznie „z powodów zasadniczych”**, tylko wtedy, kiedy korzyści z realizacji inwestycji w sposób zdecydowany przewyższają straty dla środowiska (dla obszaru Natura 2000). Dobrane środki kompensacyjne muszą być adekwatne do zmiany w środowisku, jaką spowoduje realizacja przedsięwzięcia, przede wszystkim zaś – wykonalne i skuteczne.

Na etapach II-IV podmioty działające na prawach strony oraz strony postępowania mogą, w szczególności za pomocą wniosków dowodowych (żądania przeprowadzenia określonych dowodów, np. oględzin, opinii biegłego) oraz składanych przez siebie dowodów (np. opinii ekspertów), wpływać bezpośrednio na kierunek badania oraz weryfikację stanowisk zajmowanych przez inwestora.